

Edukacja ustawiczna człowieka konsumującego

Elżbieta Rogalska

Społeczeństwo współczesne to społeczeństwo konsumpcji. Konsumpcja jest opisana w wielu książkach, artykułach, czasopismach. Sytuacja ta powoduje różnorodność rozumienia tego pojęcia. Dlatego niżej przedstawię definicję, która będzie obowiązywać w całości tekstu. Konsumpcja pochodzi od angielskiego słowa "consume (konsumować) pochodzi z czternastego wieku. Jego oryginalne znaczenie było pejoratywne. Oznaczało ono: zużywać, niszczyć, marnować, roztrwaniać, wyczerpywać, marnotrawić."¹ Cytat odnosi się do człowieka, który używa w szerokim tego słowa znaczeniu. Konotacja tego słowa jest negatywna, odnosi się do sytuacji nadmiaru spożywania. Okoliczności świata konsumpcji można usytuować w twierdzeniu „praktyki konsumenckie prowadzą do nierówności społecznych.”² – traktowania konsumpcji jako nadmiaru powodującego straty wśród poczucia własnej wartości u człowieka. Żeby człowiek mógł sobie radzić z tym stanem edukacja zorganizowała się w pojęcie nauki całościowej, jako subdyscypliny pedagogiki nazywanej edukacją permanentną, czy ustawiczną.

Intelektualizm, moralność to główne tezy propagowane w ramach edukacji całościowej, na studiach humanistycznych. Chociaż konsumpcja to zagadnienie ekonomiczne, produkcyjne, rynkowe, to ma swoje odzwierciedlenie w sytuacji właśnie omawianej edukacji, w ujęciu szerszym, jako całokształt wszystkich pod dyscyplin pedagogiki. Osoba, która konsumuje jest człowiekiem coraz bardziej osamotnionym, otacza się coraz większą liczbą przedmiotów, które nie tylko zjada, ale konsumuje stopniowo, jak np. urządzenia techniczne. Świadomość człowieka jego dziedzictwa kulturowego zaczyna się powiększać, wraz z coraz większą ilością przebytych wykładów. Naukowcy poruszający problemy wartości uniwersalnych, w ramach swoich kursów (umownie nazywanych wykładami), starają się przeciwdziałać przesądom i narzucaniu określonych fundamentów moralnych³. Edukacja ustawiczna pobudza do myślenia, powoduje refleksję nad sobą, światem, przybliża człowieka do zagadnień bezpośrednio z nim związanych, czyniąc zeń

¹ A. Aldrige, *Konsumpcja*, przeł. M. Żakowski, Warszawa 2006, s.10.

² M. Chutorąński, A. Makowska, *Pedagogika rzeczy (nie tylko) konsumowanych*, w: „Parezja” 2016, nr 1 (5), s. 66.

³ P. Sulton, *Preface*, w: B. Suchodolski, *Education permanente – en profonoleur*, Institut de l'UNESCO pour l'Education, tłum. I. Wojnar, Hamburg.

osobę czujną, gotową podjąć odpowiednie kroki ku zmianie, ku samostanowieniu, samodzielności i niezależności. Nie tylko niezależności finansowej ale również samodzielności myślenia. Edukacja permanentna nie uczy tylko treści humanitarnych, uczy również metod, zapoznaje z instytucjami publicznymi, z kulturą czytaną. Dobrym przykładem takiej działalności edukacji ustawicznej jest biblioterapia określana jako „zamierzone działanie przy użyciu książki lub materiałów niedrukowanych (np. filmy, płyty DVD, audiobooki, obrazy itp.) prowadzące do celów rewalidacyjnych, resocjalizacyjnych czy ogólnorozwojowych.”⁴ Biblioterapia w edukacji ustawicznej, a więc przeznaczona nie tylko dla dzieci ale też dorosłych i osób starszych, to celowe oddziaływanie z pomocą książki, które ma za zadanie przybliżyć człowiekowi funkcjonowanie społeczeństwa, naprawienie jego załamanych struktur humanistycznych i rozwojowych. Człowiek konsumujący nadmiernie świat, dzięki edukacji całościowej poznaje odmienne formy przeżywania, spędzania czasu, odnajduje w sobie krzywdy i przerabia je w sobie.

Reasumując edukacja permanentna oddziałuje na człowieka zamierzenie, a więc intencjonalnie, celowo. Stara się zredukować uboczne skutki konsumpcyjnego świata. Jedną z metod, którą obiera, aby odnieść sukces, jest biblioterapia. Uczestniczenie w edukacji całościowej uczy człowieka nowych treści humanistycznych. Oscylują one wokół zagadnień uniwersalnych, wartości. Pobudzają do myślenia, samodzielności, ciekawości świata, refleksji nad samym sobą i otaczającą człowieka rzeczywistością.

Bibliografia:

Aldrige A. , *Konsumpcja*, przeł. M. Żakowski, Warszawa 2006.

Chutorański M., Makowska A. , *Pedagogika rzeczy (nie tylko) konsumowanych*, w: „Parezia” 2016, nr 1 (5).

Sulton P., *Preface*, w: B. Suchodolski, *Education permanente – en profonoleur*, Institut de l’UNESCO pour l’Education, tłum. I. Wojnar, Hamburg.

Tomasik E., *Zagadnienia pedagogiki specjalnej w literaturze. Przewodnik bibliograficzny*, cz. 1 i 2, Warszawa 1992.

⁴ E. Tomasik, *Zagadnienia pedagogiki specjalnej w literaturze. Przewodnik bibliograficzny*, cz. 1 i 2, Warszawa 1992, s. 114.